

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษารายละเอียดประเด็นต่อไปนี้

1. การนิเทศการศึกษา

- 1.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา
- 1.2 ขอบข่ายของงานนิเทศการศึกษา
- 1.3 ความหมายของศึกษานิเทศก์
- 1.4 กระบวนการนิเทศการศึกษา
- 1.5 การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ตามแนวคิดของวงจรการทำงานแบบ

PDCA

- 1.6 การบริหารงานศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย

เขต 2

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 งานวิจัยในประเทศ
- 2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การนิเทศการศึกษา

1.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา

ความหมายของการนิเทศการศึกษา มีผู้ให้ไว้หลายท่าน ซึ่งมีความสอดคล้องกันแตกต่างกันบ้างก็ขึ้นอยู่กับยุคและสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ซึ่งได้มีการวิวัฒนาการมาเรื่อยๆ ฉะนั้นความหมายของการนิเทศการศึกษาที่เหมาะสม ก็คือความหมายในชั้นกว้าง ๆ เช่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 18) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

ความหมายทั่วไป “การนิเทศการศึกษา” หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกัน ที่ใช้เหตุผล และปัญญาในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า จะปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด

ความหมายเฉพาะของการนิเทศการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

“การนิเทศการศึกษา” หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของศึกษานิเทศก์กับเขตพัฒนา เครือข่ายและสถานศึกษา ในเรื่องหลักสูตรและการเรียนการสอนอย่างรอบคอบมีเหตุผล เพื่อ แสวงหาวิธีและแนวทางปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารการศึกษา และครูในการพัฒนา คุณภาพของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจะช่วยให้ ผู้บริหารและครูมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตร จากความหมายเฉพาะนี้ สามารถวิเคราะห์ให้เห็นได้ว่า

1. การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการ มีลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติงาน
2. ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาปฏิบัติงานร่วมกัน
3. เรื่องที่นิเทศได้แก่ หลักสูตรการเรียนการสอน และวิชาการอื่นๆ
4. ต้องดำเนินการอย่างรอบคอบและมีเหตุผล
5. มีการแสวงหาวิธีการและแนวทางปฏิบัติงาน
6. ผู้รับการนิเทศคือผู้บริหารและครูผู้สอน
7. เป็นการนิเทศเพื่อให้การพัฒนาการจัดการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

รู้

8. เป็นการนิเทศเพื่อให้ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาเกิดความมั่นใจในการ ปฏิบัติงานจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตร

9. มุ่งที่จะช่วยแก้ไขการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

สัจด์ อูทรานันท์ (2530 : 12) ให้คำจำกัดความว่า” การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุด ในการเรียนของนักเรียน”

สเปียร์ (Spears. 1967 : 10) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการที่จะ ทำให้ครูเกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนและแสวงหาความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ การนิเทศการศึกษามุ่งหวังที่จะช่วยเหลือครูเพื่อให้ครูสามารถช่วยตนเองได้

กล่าวโดยสรุป การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์ในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้มีหน้าที่นิเทศศึกษากับบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ขอบข่ายของงานการนิเทศการศึกษา

ขอบข่ายของงานการนิเทศการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 51 - 57) ได้เสนอแนะขอบข่ายการนิเทศการศึกษา

1. ผู้ทำการนิเทศโดยทั่วไปแล้วศึกษานิเทศก์จะต้องพัฒนาครูทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวครู ศึกษานิเทศก์จะต้องมีความรู้ในเรื่องหลักสูตรและเนื้อหาวิชาเป็นอย่างดี จึงจะได้รับการยอมรับนับถือในเชิงวิชาการ เพราะผู้ทำหน้าที่นี้ไม่มีอำนาจบังคับบัญชาให้คุณให้โทษแก่ผู้รับการนิเทศ
2. ผู้รับการนิเทศ ตำแหน่งงานทุกตำแหน่งต้องได้รับการนิเทศช่วยเหลือตามความจำเป็น ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการตลอดถึงครูผู้สอน ย่อมถือว่าเป็นได้รับการนิเทศตามระดับความจำเป็นด้วย กล่าวคือศึกษานิเทศก์รับผิดชอบทุกโรงเรียนภายในสังกัด การแบ่งความรับผิดชอบในลักษณะนี้จะทำให้โรงเรียนทุกโรงเรียน ได้รับความช่วยเหลือโดยทั่วถึง
3. งานที่จะนิเทศตามภาระงานของโรงเรียน 4 ด้าน คือ
 - 3.1 งานวิชาการ โรงเรียนทำงานวิชาการ 3 อย่าง คือ สอนหนังสือในระบบโรงเรียน สอนนอกระบบ สอนตามอัธยาศัย ต้องสอนหนังสือให้เด็กด้วยโอกาสที่ต้องการรู้หนังสือ ต้องวัดสอบเทียบ โอนการตัดสินใจผลการเรียน
 - 3.2 งานบริหารบุคคล ซึ่งเป็นงานใหม่สำหรับโรงเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องรู้ว่าโรงเรียนขาดครูหรือไม่ จะบรรจุครูวิชาใด ทำทะเบียนประวัติใช้การดูแลครูให้ได้รับการพัฒนาความรู้ให้มีความคิดความชอบ ลงโทษจนถึงการออกจากความเป็นครู
 - 3.3 งานงบประมาณ โรงเรียนจะต้องทำงบประมาณโรงเรียนเองผ่านไปยังเขตพื้นที่การศึกษาเขตนั้นที่ขอผ่านไปยังกรมฯ ผ่านไปสำนักงบประมาณ สำนักงบประมาณจะอนุมัติงบประมาณไปยังโรงเรียนเลย โรงเรียนต้องบริหารจัดการงบประมาณที่ได้รับตามพระราชบัญญัติงบประมาณที่กำหนด
 - 3.4 งานประสานความสัมพันธ์กับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ประสานงานที่ชุมชนผู้เกี่ยวข้องต่างๆ
4. การทำงานของศึกษานิเทศก์ในอนาคต

4.1 การสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษา ศักยานิเทศก์จะมีบทบาทในการสนับสนุนการปฏิรูปในหลายบทบาทคือ ประการแรกคือการผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และมีบทบาทแนะนำคนที่ไม่เข้าใจกระบวนการปฏิรูปให้รู้จักการปฏิรูป นอกจากนี้ศักยานิเทศก์จะต้องช่วยสำนักงานปฏิรูปการศึกษาในการเผยแพร่แนวคิดการปฏิรูปการศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้องคือ กรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง นักเรียน ผู้นำชุมชน ให้เข้าใจการปฏิรูปการศึกษา

4.2 การสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ที่กำหนดให้โรงเรียนต้องมีการประเมินคุณภาพภายในเพื่อรองรับประเมินภายนอก ศักยานิเทศก์ต้องช่วยเหลือแนะนำสถานศึกษา

4.3 การปรับปรุงการเรียนการสอน ระบบการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 มีการเปลี่ยนแปลงมากโดยเฉพาะบทบาทของครูจะต้องเป็นผู้ที่จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และครูจะต้องเรียน ไปกับนักเรียน ยิ่งครูจะต้องฟังฟังศักยานิเทศก์มากขึ้นเพื่อครูสามารถพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ได้ โดยศักยานิเทศก์ต้องเป็นครูของครู

4.4 การสนับสนุนระบบบริหารโรงเรียน การที่ให้ศักยานิเทศก์ไปช่วยครูผู้สอนจะทำให้ครูรู้ว่าระบบการบริหารในโรงเรียนเป็นอย่างไร และระบบการบริหารดังกล่าวส่งผลต่อการเรียนการสอนอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้ศักยานิเทศก์ไปช่วยแนะนำการบริหารให้พัฒนาขึ้นเพราะการบริหารของผู้บริหารจะเป็นตัวชี้วัดด้านคุณภาพของโรงเรียนตัวหนึ่ง ซึ่งศักยานิเทศก์จะต้องมีบทบาทในการช่วยเหลือโรงเรียนในเรื่องนี้

4.5 การสนับสนุนเชิดชูเกียรติ ศักยานิเทศก์จะมีบทบาทในการเลือกผู้บริหารและครูเพื่อเชิดชูเกียรติ เพื่อให้ได้รับเงินวิทยะพัฒน์เป็นเงินตอบแทน ซึ่งศักยานิเทศก์ก็จะได้รับการพัฒนาเชิดชูเกียรติ และเงินวิทยะพัฒน์ตอบแทนเช่นเดียวกัน

4.6 การสนับสนุนการตรวจการแนวใหม่ ศักยานิเทศก์จะเป็นผู้ตรวจการเชิงนิเทศเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งสำนักงานปฏิรูปการศึกษาเชื่อว่าครูจะทำหน้าที่นี้ได้ดี

จากแนวความคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า ขอบข่ายการนิเทศการศึกษาของศักยานิเทศก์ตามมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งภาระงานตามลักษณะการงานเป็นทีม โดยรวมตัวกันเป็นกลุ่มและงานของศักยานิเทศก์ จะอยู่ที่โรงเรียนซึ่งการดำเนินงานมีการกำหนดเป้าหมาย

ของงานชัดเจนโดยดำเนินการเป็นกลุ่มและงานของแต่ละบุคคล มีการประเมินผลงานของตนเองและกลุ่มโดยมีการรายงานผลการทำงานเป็นระยะ

1.3 ความหมายของศึกษานิเทศก์

เนื่องจากสภาพทางสังคมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และมีที่ทำว่ากำลังเปลี่ยนแปลงเป็นทวีคูณ ดังนั้นการศึกษาต่างก็พยายามหาคำตอบในเรื่องการนิเทศ ในสามประเด็นด้วยกันคือ การนิเทศการศึกษาคืออะไร ศึกษานิเทศก์คืออะไร ศึกษานิเทศก์ทำอะไรบ้าง คำถามเหล่านี้อยู่ในสมองของนักการศึกษาอยู่เสมอ (รุ่งรัตน์ ฤวา 2545 : 56 อ้างอิงมาจาก Unruh and Turner. 1970 : 7) นักการศึกษาได้ให้ความหมายของศึกษานิเทศก์ ในทัศนะต่าง ๆ กัน ดังนี้

วิชัย ดิสสระ (2519 : 3) ให้ความหมาย” ศึกษานิเทศก์ คือบุคคลที่รับผิดชอบในการช่วยเหลือครูให้ดำเนินการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น”

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2526 : 102) กล่าวไว้ว่า” ศึกษานิเทศก์ คือบุคคลที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาโดยตำแหน่งจริงๆในระบบการศึกษาของไทย ศึกษานิเทศก์ เป็นหน่วยงานหน่วยงานหนึ่งที่แยกออกจากงานบริหารโดยตรง แต่ยังทำหน้าที่เป็นคณะวิชาการของผู้บริหาร”

กิติมา ปรีดีติลล (2532 : 268) ให้ความหมายว่า” ศึกษานิเทศก์ คือ บุคคลที่มีหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาการศึกษาโดยตำแหน่ง ปัจจุบันมีศึกษานิเทศก์กรม ศึกษานิเทศก์ เขต ศึกษานิเทศก์จังหวัด และ ศึกษานิเทศก์ อำเภอ เป็นต้น”

ลาซิโอและแมคเนลล์ (Lucio and Mcneil. 1962 : 26) ให้ความเห็นว่า” ศึกษานิเทศก์ คือ ผู้ ที่จะต้องมีคุณสมบัติ 2 ประการ ได้แก่ มีจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิชาต่าง ๆ และจะต้องมีความสามารถช่วยให้ครูมองเห็น รับรู้แล้วปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายนั้นได้

การ์เย (Gwynn. 1964 : 33) ให้คำจำกัดความว่า” ศึกษานิเทศก์คือบุคคลที่ใช้เวลาประมาณหนึ่งในสามหรือมากกว่านี้ ทำงานเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน”

จากทัศนะของนักการศึกษาดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ศึกษานิเทศก์ คือบุคคลที่ทำหน้าที่บริการ ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และส่งเสริมการเรียนการสอนให้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 กระบวนการนิเทศการศึกษา

กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นองค์ประกอบอีกอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์เพราะมีลำดับขั้นตอนไว้ค่อนข้างอย่างเป็นระเบียบมีลำดับขั้นตอนไว้ชัดเจน พร้อมด้วยเหตุผลและความเป็นไปได้ กระบวนการนิเทศการศึกษาช่วยให้ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 37) กล่าวว่าไว้ว่าบทบาทของศึกษานิเทศก์ในฐานะของผู้นิเทศ เพื่อนำโรงเรียนสู่ระบบประกันคุณภาพศึกษานิเทศก์ เป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งที่มีส่วนทำให้ขั้นตอนการตรวจสอบ และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาบรรลุได้ตามเป้าหมายของการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนิเทศจากภายนอก ซึ่งบทบาทที่สำคัญของศึกษานิเทศก์ ที่จะผ่านกระบวนการนิเทศ หลักการนิเทศที่ศึกษานิเทศก์ใช้ในการนิเทศเพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนสร้างระบบการประกันคุณภาพภายในควรมีหลัก ดังนี้

1. มุ่งเน้นคุณภาพนักเรียนให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มี

ประสิทธิภาพโดยมีการเตรียมการสอนจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีในการจัดการเรียนการสอน การเพิ่มบทบาทมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็ก พัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ที่ให้แก่เด็กได้รับประสบการณ์ และมีความสุข

2. ช่วยคิด ช่วยดำเนินการ มีทีมงานเพื่อการติดตามภายใน
3. ใช้วิธีการดำเนินการที่หลากหลาย
4. สร้างขวัญกำลังใจซึ่งกันและกัน

การดำเนินงานตามหลักการดังกล่าว ศึกษานิเทศก์ ควรมีบทบาท ดังนี้

1. สร้างความตระหนักในการพัฒนางานให้แก่ผู้รับการนิเทศและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
2. ปรับปรุงสารสนเทศให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีข้อมูลข่าวสารสนเทศในการปฏิบัติงาน
3. เป็นสื่อกลาง เป็นพลังในการพัฒนาการศึกษา
4. ร่วมวางแผนปฏิบัติงานนิเทศของหน่วยงานและผู้รับการนิเทศ
5. มียุทธศาสตร์ในการทำงาน
 - กำหนดเป้าหมาย (Goal Setting)
 - สร้างทีมงาน (Team Building)

- การประสานงาน (Co – Operating)
- การประเมินผล (Evaluating)

6. ยึดหลักธรรมรัฐ ได้แก่ นิติธรรม คุณธรรม โปร่งใส รับผิดชอบ และทำงานอย่างมีคุณค่า

1.5 การปฏิบัติกรณิเทศตามแนวคิดของวงจรการทำงานแบบ PDCA

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 38 - 39) กล่าวว่า การปฏิบัติกรณิเทศตามแนวคิดของวงจรการทำงานแบบ PDCA การวางแผนกำหนด เป้าหมาย รูปแบบและวงรอบแนวคิดที่จะช่วยเหลือสถานศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการ ตลอดจนกำหนดผู้รับผิดชอบในด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาโดย การดำเนินการพัฒนาบุคลากร การให้คำปรึกษาแนะนำให้ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงาน วิชาการโรงเรียน และดำเนินการนิเทศการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมเครือข่าย การนิเทศโดยรวมพลังจากทุกฝ่าย และจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานและการรายงาน ผลการนิเทศแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการสรุปผลการนิเทศต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง การปรับปรุงและพัฒนา ผลการปฏิบัติงาน รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการศึกษา มีการปรับปรุงจัดทำสารสนเทศ และโปรแกรมข้อมูลด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

1. การสร้างความตระหนัก โดยมุ่งเน้นการให้ผู้รับการนิเทศเห็นคุณค่าของการ ประกันคุณภาพการศึกษา

2. การร่วมพัฒนาโดยมุ่งเน้นให้ผู้รับการนิเทศสามารถค้นหาปัญหาและกำหนด จุดพัฒนา วิธีการดำเนินการพัฒนา โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) วางแผนการนิเทศ (Plan) P
- 2) ปฏิบัติการนิเทศ (Do) D
- 3) การตรวจสอบการนิเทศ (Check) C
- 4) ดำเนินการปรับปรุง (Action) A

3. นิเทศติดตาม โดยมุ่งเน้นการศึกษาผลการดำเนินการพัฒนาของผู้รับการ นิเทศ ดังนี้

- 1) วางแผนการนิเทศติดตามผล (Plan) P
- 2) ปฏิบัติการนิเทศติดตามผล (Do) D

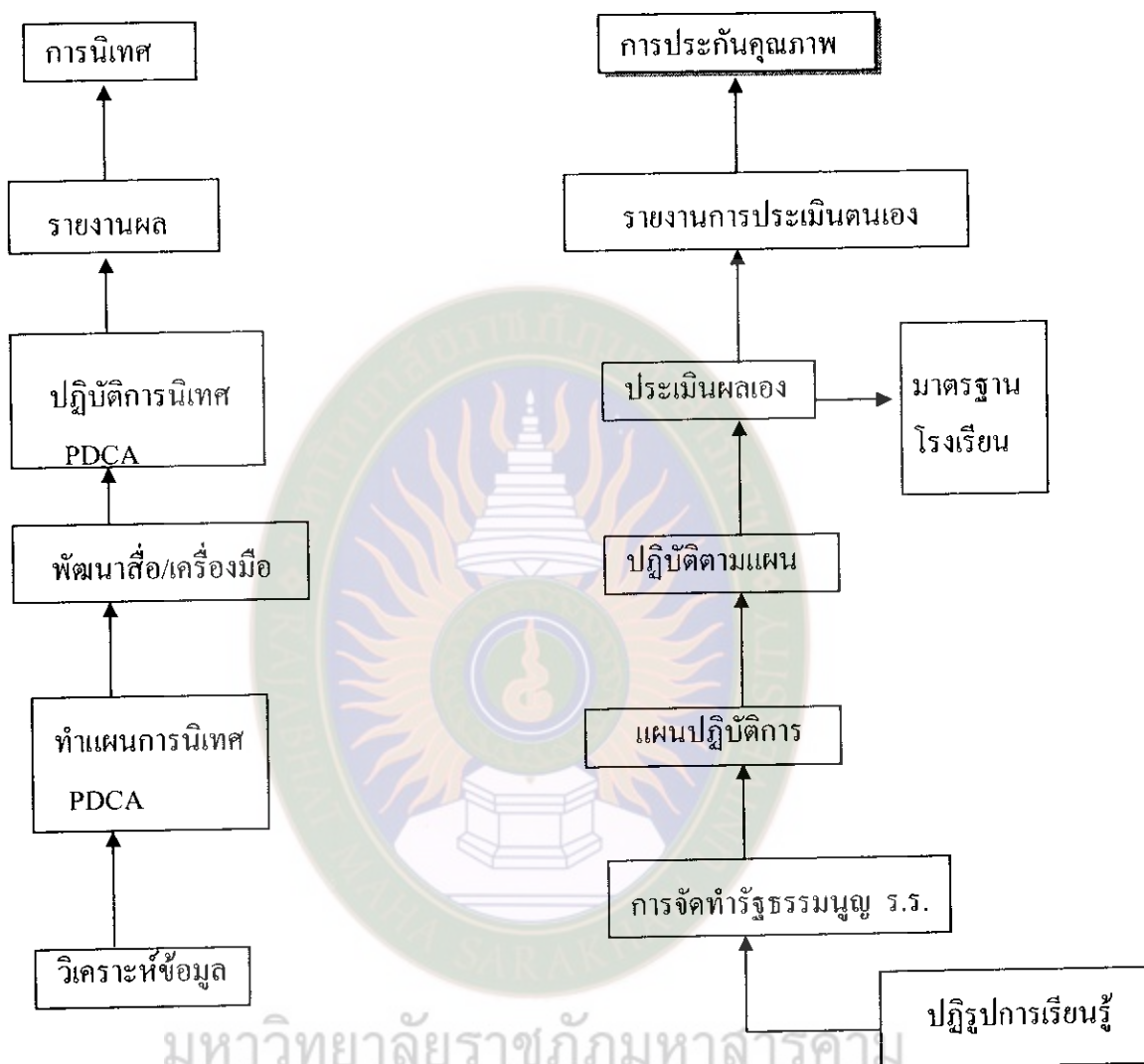
3) การตรวจสอบการนิเทศติดตามผล (Check) C

4) ดำเนินการปรับปรุง (Action) A

การปฏิบัติกรนิเทศตามแนวคิดการทำงานเชิงระบบ ศึกษานิเทศก์ควรดำเนินการดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของโรงเรียน
 2. กำหนดลำดับความสำคัญของการพัฒนาและกลวิธีที่ใช้พัฒนาตามลักษณะของโรงเรียน
 3. กำหนดกลุ่มเป้าหมายตามความต้องการการพัฒนาของโรงเรียนและกลวิธีในการนิเทศ
 4. สำรองตัวเองว่าให้ความสำคัญต่อการประกันคุณภาพการศึกษาพัฒนาโรงเรียน
 5. จัดทำรายงานความก้าวหน้าในการพัฒนาโรงเรียน ทั้งด้านปัจจัยกระบวนการบริหาร การเรียนการสอน และคุณภาพของนักเรียน
 6. ร่วมพัฒนากับโรงเรียน ช่วยเหลือ กระตุ้น ชี้ให้เห็นความสำคัญ กระตุ้นให้เกิดการนิเทศภายในอย่างถูกต้อง และตรวจสอบผลการพัฒนาโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน
 7. จัดหาและจัดทำเอกสาร ให้โรงเรียนได้ศึกษาค้นคว้า
 8. ศึกษาเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน
 9. เผยแพร่ผลงานสำคัญต่อสาธารณชน
- จากแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาตามกรอบของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศการศึกษา มี 3 ขั้น ได้แก่ การสร้างความตระหนัก การร่วมพัฒนา นิเทศติดตามผล ทั้งนี้การดำเนินการโดยใช้ระบบ PDCA เป็นกระบวนการ เป็นระบบ เป็นระเบียบ เป็นขั้นตอน และต่อเนื่องย่อมจะให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ดังแผนภูมิที่ 2

การนิเทศสู่การประกันคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
 แผนภูมิที่ 2 กระบวนการนิเทศการศึกษา

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544.

ประโยชน์ของการนิเทศเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 38) กล่าวไว้ว่า การนิเทศเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีประโยชน์ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน มีที่ปรึกษา ร่วมคิดร่วม

ขั้นพื้นฐาน ที่ 4/2546 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 เรื่องให้ข้าราชการและลูกจ้างประจำ ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 2-5) ได้เชิญหัวหน้า กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และผู้แทนศึกษานิเทศก์ จากทุกสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามาประชุมระหว่างวันที่ 8-9 ธันวาคม 2546 เพื่อรับนโยบายเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์ มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการนิเทศ ติดตาม วิเคราะห์ วิจัย ประเมินผล และพัฒนาวิชาการ ตลอดจนร่วมทำความเข้าใจและสนับสนุนให้โรงเรียนมีความ เข้มแข็ง ให้การศึกษาในภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นไปตามเป้าหมาย
2. ในการปฏิบัติหน้าที่ศึกษานิเทศก์ ต้องให้ความสำคัญเรื่องการนิเทศ ติดตาม ผลเป็นอันดับแรก โดยให้ดูสภาพ จุดเน้น และข้อจำกัดของโรงเรียนเป็นองค์รวม ตั้งแต่
 - 2.1 สภาพความพร้อมของโรงเรียน
 - 2.2 สภาพบริหารจัดการ การเรียนการสอน หลักสูตรสถานศึกษา ระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน และบรรยากาศของการเป็นสังคม แห่งการเรียนรู้
 - 2.3 จำนวนครู คุณวุฒิ ความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนา ครูที่มีผลงาน ดีเด่น ครูที่ต้องเร่งรัดพัฒนา รวมถึงการรวบรวมรายชื่อครูที่มีปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ใน สายวิชาต่าง ๆ
 - 2.4 ผลการพัฒนานักเรียน (ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ/ภาวะ โภชนาการ/ สมรรถภาพของนักเรียน/ปัญหาพฤติกรรม ฯลฯ)
 - 2.5 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.6 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับโรงเรียนอื่นใน เครือข่ายพัฒนาคุณภาพ
 - 2.7 จุดเด่นของโรงเรียนที่สามารถเผยแพร่เป็นแบบอย่างได้
 - 2.8 ข้อจำกัดที่ควรปรับปรุงแก้ไข
 - 2.9 ประเด็นที่เป็นสัญญาณอันตรายที่ควรแก้ไขหรือเฝ้าระวังเป็นพิเศษ
 - 2.10 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโรงเรียน

ทั้งนี้ให้คำนึงถึงสภาพความพร้อมของแต่ละโรงเรียน โดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะได้จัดส่งเครื่องมือเพื่อการติดตามผล เพื่อพิจารณาใช้ประโยชน์ตามความจำเป็น

3. ให้ศึกษานิเทศก์นำข้อค้นพบในข้อ 2 ไปดำเนินการ ดังนี้

3.1 จัดทำรายงานเสนอสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือเข้าสู่ website ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยตรง

3.2 นำเสนอข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนป้อนกลับไปยังโรงเรียน หรือเผยแพร่ทาง website

ทั้งนี้ ควรเน้นการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ โดยอาจเสนอข้อมูลที่จำเป็นเป็นระยะเพื่อให้รวดเร็วทันการณ์ มากกว่าจะรอจัดทำเป็นรูปเล่มที่ครบถ้วนสมบูรณ์

4. ให้สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานำข้อเสนอแนะในการพัฒนาโรงเรียนในข้อ 2 ไปดำเนินการร่วมกับเครือข่ายพัฒนาวิชาการในพื้นที่ โดยจัดให้มีการประชุมเพื่อรับทราบข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ รวมทั้งจัดให้มีการอภิปรายแนวทางการนำข้อเสนอแนะไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้ ควรติดตามการดำเนินการและการให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

5. หน้าที่อื่น ๆ ของศึกษานิเทศก์ เช่น การวิเคราะห์วิจัย พัฒนาระบบการนิเทศให้ดำเนินการ โดยให้สัมพันธ์กับความจำเป็นที่จะต้องยกระดับ ปรับมาตรฐาน และเสริมความเข้มแข็งให้แก่โรงเรียน โดยดูแลทั้งโรงเรียนที่รับผิดชอบเป็นรายโรง หรือแบ่งโรงเรียนเป็นกลุ่มในประเด็นที่เป็นปัญหาในภาพรวม

6. เพื่อให้การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์เป็นไปตามบทบาทที่กำหนดไว้ข้างต้นให้กระจายการศึกษานิเทศก์ ในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ซึ่งไม่ควรเกิน 1 คนต่อ 10 โรงเรียน ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอาจพิจารณาจัดให้ปฏิบัติงานเป็นทีมตามความเหมาะสม สำหรับเขตพื้นที่การศึกษาที่จำนวนศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ประสานกับศึกษานิเทศก์ประจำเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ (เดิม) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตอื่น ๆ ในการเกลี้ยศึกษานิเทศก์ให้ไปปฏิบัติงานในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ขาดแคลน ทั้งนี้ อาจจัดแผนปฏิบัติการของศึกษานิเทศก์ร่วมกัน โดยจะต้องทำให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 12 มกราคม 2547 และจัดให้ทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเสนอรายงานที่เป็นผลจาก

การนิเทศโรงเรียนในเบื้องต้น ไปยังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายในวันที่ 31 มกราคม 2547

7. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีศึกษานิเทศก์จำนวนจำกัด เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายแก่ศึกษานิเทศก์
 8. ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดโครงสร้างงานนิเทศ ติดตามผล วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาวิชาการให้สอดคล้องกับภารกิจ ด้วยการจัดระบบ Matrix โดยให้รับผิดชอบทั้งตามพื้นที่ตามงาน และความชำนาญของศึกษานิเทศก์ โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการเป็นหลัก
 9. ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำกับดูแล การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ให้เกิดการประสานสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเครือข่ายพัฒนาคุณภาพและกลุ่มภารกิจอื่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดตั้งขึ้น เมื่อเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ มีความเข้มแข็ง ศึกษานิเทศก์ อาจปฏิบัติหน้าที่เป็นที่ปรึกษา สนับสนุนการปฏิบัติงานของเครือข่ายดังกล่าวตามความเหมาะสม
 10. ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ความสำคัญแก่การพัฒนาศึกษานิเทศก์ ให้มีความรู้ด้านหลักสูตร การประกันคุณภาพ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่โรงเรียน และการนิเทศติดตามผล ตลอดจนดูแลเชื่อมโยงการทำงานของศึกษานิเทศก์ ให้ประสานความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับฝ่ายอื่นๆ
 11. ให้ปรับโครงการพัฒนาวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับปัญหาและข้อเสนอแนะในข้อ 2 ทั้งนี้ให้มีการประชุมหารือระหว่างศึกษานิเทศก์กลุ่มภารกิจ และผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นระยะอย่างใกล้ชิด
 12. ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ความสำคัญกับงานพัฒนาวิชาการซึ่งเน้นตามยุทธศาสตร์ และจุดเน้นการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่นการ พัฒนาหลักสูตร การประกันคุณภาพ การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของโรงเรียนให้เป็นรูปธรรมด้วยการพัฒนาศึกษานิเทศก์ ระบบการติดตาม ประเมินผล และการสนับสนุนจากกลุ่มภารกิจอื่น
- อนึ่ง เพื่อเตรียมการรับการปรับสัดส่วน GPA/PR สำหรับการคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษา จึงขอให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามอบหมายศึกษานิเทศก์

ติดตามระบบวัดผลในโรงเรียนที่มีการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้ GPA/PR มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่น่าไว้วางใจ

ขอบข่ายภารกิจของศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2

1. งานธุรการ

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

- 1.1 ศึกษา วิเคราะห์ วางแผนจัดระบบข้อมูลสารสนเทศและการบริหารงานของกลุ่มให้สามารถดำเนินงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.2 ศึกษา วิเคราะห์ สภาพของกลุ่ม และออกแบบ ระบบงานสารบรรณให้เหมาะสมและสอดคล้องกับระบบงานสารบรรณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 1.3 ดำเนินการเกี่ยวกับประชุมภายในกลุ่ม
- 1.4 ประสานงานกับกลุ่มอื่นในสำนักงาน หน่วยงานและสถานศึกษาใน งานธุรการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของกลุ่ม
- 1.5 ประสานการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารและผลงานของกลุ่ม ให้ครูบุคลากรทางการศึกษา และประชาชนทั่วไปทราบ
- 1.6 จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของกลุ่ม

2. กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้

2.1 งานส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ

ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

- 2.1.1 ศึกษานโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งวิเคราะห์แนวโน้มและทิศทางการจัดการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ
- 2.1.2 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ที่มีความสามารถพิเศษ ทั้งในและต่างประเทศ
- 2.2.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ที่มีความสามารถพิเศษ ในรูปแบบที่เหมาะสมกับศักยภาพของสถานศึกษา โดย

1) พัฒนาคู ผู้บริหาร ให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถจัดการศึกษา ปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ที่มีความสามารถพิเศษ และดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาหลักสูตรได้

2) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ

2.2.4 นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ และให้ความช่วยเหลือ สถานศึกษาในด้านการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

2.2.5 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ที่จัดการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

2.2 งานส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

2.2.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และ มาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.2.2 ศึกษา รวบรวมข้อมูลและจัดทำระบบสารสนเทศ รวมทั้ง ส่งเสริมสถานศึกษาดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร

2) รวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

2.2.3 พัฒนาคู ผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2.2.4 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

2.2.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดหลักสูตรเฉพาะด้าน เช่น โรงเรียน 2 ภาษา โรงเรียนตามแนวพุทธ โรงเรียนกีฬาโรงเรียนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2.2.6 ส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น Home School การศึกษาที่จัดในสถานที่ประกอบการ เป็นต้น

2.2.7 ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูออกแบบการเรียนรู้การจัดการเรียน การสอนตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.8 ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากการวิจัยในชั้นเรียนและการนิเทศภายใน

2.2.9 ดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา ชั้นพื้นฐานของสถานศึกษา และนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนพัฒนา

2.3 งานศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์วิจัยการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

2.3.1 ศึกษาสภาพปัญหา งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและ กระบวนการเรียนรู้

2.3.2 ดำเนินการวิจัยการบริหารหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

2.3.3 สนับสนุนการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การพัฒนาหลักสูตร และ การพัฒนาการเรียนรู้ของครู ผู้บริหารตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง

2.3.4 เผยแพร่ผลงานการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และ กระบวนการเรียนรู้

2.3.5 ผลการวิจัยไปกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนางานบริหารหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้

3. กลุ่มงานวัดและประเมินผลการศึกษา

3.1 งานส่งเสริมการวัดและประเมินผลการศึกษา

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

3.1.1 ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเอง โดยศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิธีการ วัดและประเมินผลการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

3.1.2 ส่งเสริมและพัฒนาการบริหาร ครูให้ใช้วิธีการหลากหลายใน การวัดและประเมินผลการศึกษาทั้งในสถานศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย

3.1.3 ศึกษา วิเคราะห์ รูปแบบ วิธีการในการพัฒนาแนวทางการวัด และประเมินผลในสถานศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตาม อรรถศาสตร์

3.1.4 จัดทำคู่มือการวัดผล เทียบโอนผลการศึกษาศำหรับการศึกษาใน ระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอรรถศาสตร์

3.2 งานส่งเสริมและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการศึกษา

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

3.2.1 รวบรวมเครื่องมือการวัดและประเมินผลการศึกษา

3.2.2 ศึกษา วิเคราะห์ เครื่องมือวัดผลประเมินผลที่ผู้จัดทำแล้วคัดเลือก ให้เหมาะสมกับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

3.2.3 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและ ประเมินผลให้ครอบคลุมด้านต่อไปนี้

- 1) เครื่องมือวัดและประเมินผลตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม
- 2) เครื่องมือวัดและประเมินผลติดตามประเภทของกิจกรรม
- 3) เครื่องมือวัดและประเมินผลตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- 4) เครื่องมือวัดและประเมินผลความสามารถในการอ่าน คิด

วิเคราะห์ และการเขียนสื่อความหมาย

3.2.4 บริการเครื่องมือวัดและประเมินผลทางการศึกษาแก่สถานศึกษา

3.3 งานติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การวัดและประเมินผลการศึกษา

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

3.3.1 ศึกษา วิเคราะห์ แนวทาง ในการติดตาม ตรวจสอบและ ประเมินผล

3.3.2 ดำเนินการ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการศึกษา

3.3.3 จัดทำรายงาน การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการศึกษา

3.3.4 เผยแพร่ผลการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการศึกษา

3.4 งานทดสอบทางการศึกษา

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

3.4.1 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับระบบ วิธีการ เครื่องมือวัดและ ประเมินผลการศึกษา

3.4.2 วางแผนทดสอบทางการศึกษา ให้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 สาระของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.4.3 กำหนดแนวทางในการทดสอบทางการศึกษา ให้สอดคล้องตามที่กระทรวงศึกษาธิการและสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติกำหนด

3.4.4 ประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

3.4.5 ดำเนินการทดสอบทางการศึกษาและให้บริการสอบวัดความรู้ความสามารถให้นักเรียน

3.4.6 พัฒนาลังข้อสอบมาตรฐานการศึกษา

3.4.7 จัดสร้างโปรแกรมเก็บข้อมูลคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน
ทุกสาระ

4. กลุ่มงานเสริมสร้างพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

4.1 งานส่งเสริม พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ขั้นตอนและแนวทางการปฏิบัติ

4.1.1 ศึกษา ความต้องการสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

4.1.2 ดำเนินการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี รวมทั้งสื่อต้นแบบของหน่วยงานเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือตามความต้องการของสถานศึกษา

4.1.3 ส่งเสริมพัฒนาครู ผู้บริหาร ให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

4.1.4 นิเทศติดตาม และประเมินผลการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

4.1.5 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

4.1.6 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

4.2 งานศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

4.2.1 ศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม

4.2.2 ศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

4.2.3 วิจัยเพื่อพัฒนาสื่อต้นแบบนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา

4.2.4 ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาที่ดำเนินการ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนผลการวิเคราะห์วิจัย นำไปใช้และเผยแพร่สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

5. กลุ่มงานนิเทศติดตามและประเมินผลระบบบริหารและการจัดการศึกษา

5.1 งานส่งเสริมและพัฒนากระบวนการนิเทศและการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนและแนวปฏิบัติ

5.1.1 รวบรวม จัดทำ ระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการพัฒนา ระบบการนิเทศ และการจัดการเรียนรู้

5.1.2 ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ ของการนิเทศและการจัด กระบวนการเรียนรู้

5.1.3 จัดทำแผนการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการนิเทศและการจัด กระบวนการเรียนรู้

5.1.4 ดำเนินการนิเทศโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และโครงการเป็นฐาน ดังนี้

1) การนิเทศโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เช่น ส่งเสริมฝ่ายบริหารเป็น หลักในการนิเทศในการนิเทศภายใน ส่งเสริมครูเป็นผู้สร้างกัลยาณมิตร นิเทศภายใน ส่งเสริมเครือข่ายการนิเทศครูต้นแบบ ครูแกนนำ ผู้ปกครอง ชุมชน และภูมิปัญญา ส่งเสริม การนิเทศภายนอก รวมทั้งส่งเสริมการนิเทศที่มีการรวมพลังจากทุกฝ่าย

2) การนิเทศโดยใช้โครงการเป็นฐาน เช่น โครงการนำร่อง(Pilot Study) โครงการร่วมพัฒนา (Joint Project) เป็นต้น

5.1.5 จัดทำสรุปรายงานผล และเผยแพร่เทคนิคการนิเทศ และการจัด กระบวนการเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จ

5.2 งานส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายการนิเทศของพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

5.2.1 ประสานการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับเครือข่ายการ
นิเทศในเขตพื้นที่การศึกษา

5.2.2 จัดทำแผนการส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายการนิเทศในเขตพื้นที่
การศึกษาและสถานศึกษา

5.2.3 ดำเนินการและร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาการนิเทศ
ในรูปแบบต่างๆที่หลากหลาย

- 1) พัฒนาห้องเรียน หรือสถานศึกษา ให้เป็นแหล่งเรียนรู้
- 2) จัดตั้งและดำเนินการในรูปแบบของเครือข่ายชุมชน
- 3) จัดเวทีวิชาการให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 4) จัดทำสรุปรายงานและเผยแพร่เทคนิค วิธีการ สื่อ เครื่องมือ

นิเทศ

5.3 งานนิเทศการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการบริหารและการจัด การศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

5.3.1 จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการนิเทศและติดตามการ
บริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

5.3.2 ศึกษาวิเคราะห์และจัดทำเกณฑ์ ดัชนีวัดความสำเร็จ ในการ
บริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

5.3.3 ดำเนินการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการบริหาร
และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

5.3.4 สรุปลงการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลและจัดทำ
รายงานเผยแพร่

5.4 งานศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย การพัฒนาระบบบริหารและการศึกษา ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

5.4.1 ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบ
การบริหารและการจัดการศึกษา

5.4.2 ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารและการจัดการศึกษา

5.2.3 สนับสนุนส่งเสริมและเผยแพร่การวิเคราะห์ วิจัยพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา

6. กลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

6.1 งานส่งเสริมการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

6.1.1 ศึกษาระบบหลักเกณฑ์ วิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตลอดจนกฎเกณฑ์ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

6.1.2 ศึกษาค้นคว้า หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการทำมาตรฐานการศึกษา แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษาชาติและระดับเขตพื้นที่การศึกษา

6.1.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากรทุกคน

6.1.4 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานระดับสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของชุมชน / ท้องถิ่น รวมทั้งการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการแปลผลและตัดสินการผ่านมาตรฐาน พร้อมทั้งจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาด้วยกัน

6.1.5 การร่วมกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา

6.1.6 ส่งเสริมให้สถานศึกษา สร้างระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมีหลักการและแนวคิดอยู่บนพื้นฐานการปรับปรุงพัฒนา

6.1.7 นิเทศ ติดตาม การจัดสร้าง พัฒนาระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา

6.2 งานตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

6.2.1 จัดทำระบบการตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา

6.2.2 นิเทศ สถานศึกษาเพื่อให้สามารถดำเนินการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการประเมินตนเอง

6.2.3 ร่วมกับสถานศึกษาวิเคราะห์ผล การประเมินเพื่อหาจุดพัฒนาและนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงสถานศึกษาที่ยังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์

6.2.4 จัดตั้งคณะทำงานเพื่อรับผิดชอบ และให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาที่ยังไม่ได้มาตรฐานอย่างเป็นระบบ

6.2.5 จัดตั้งคณะกรรมการระดับเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการตรวจสอบวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

6.2.6 จัดทำสารสนเทศผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา

6.2.7 จัดทำเอกสารเผยแพร่ตัวอย่างสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานจากคณะกรรมการระดับเขตพื้นที่การศึกษา

6.3 งานส่งเสริมและประสานงานการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

6.3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาประเมินตนเอง และจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา

6.3.2 พิจารณาให้ข้อเสนอแนะกับสถานศึกษาในการจัดทำรายงานการประเมินตนเองสถานศึกษา

6.3.3 ประสานงานสถานศึกษาที่มีความพร้อมกับการประเมินภายนอกเพื่อเสนอรายชื่อสถานศึกษาต่อสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา

6.3.4 ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เมื่อถึงกำหนดการประเมินคุณภาพการศึกษา

6.3.5 ประสาน ติดตามผลการประเมินภายนอก เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6.4 งานการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์วิจัย มาตรฐานและการประเมินคุณภาพ การศึกษา

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

6.4.1 ศึกษา วิเคราะห์วิจัย มาตรฐานและการประเมินคุณภาพภายใน และภายนอกสถานศึกษาของแต่ละหน่วยงาน

6.4.2 ส่งเสริมสนับสนุนหรือร่วมกับสถานศึกษาดำเนินการวิจัย มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

6.4.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษานำผลการมาตรฐานและการ ประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

6.4.4 รวบรวมเผยแพร่ผลการวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา

6.4.5 นิเทศการติดตามการวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพ การศึกษา

7. กลุ่มงานเลขานุการคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศ การศึกษา

7.1 งานพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

7.1.1 ดำเนินการให้มีฐานข้อมูลด้านวิชาการ บริหารงานบุคคล บริหารงานงบประมาณและบริหารทั่วไป ของเขตพื้นที่การศึกษา

7.1.2 รวบรวม วิเคราะห์และบันทึกข้อมูลทางด้านวิชาการ ด้าน บริหารงานบุคคล ด้านบริหารงบประมาณและด้านบริหารงานทั่วไปในฐานระบบข้อมูล

7.1.3 ปรับปรุงฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

7.1.4 ระบบเครือข่ายและ Internet

7.1.5 รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อคณะกรรมการ ติดตาม ตรวจสอบประเมินผลและการนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

7.2 งานวางแผนการติดตาม ตรวจสอบประเมินผลและนิเทศการศึกษา

ขั้นตอนและแนวปฏิบัติ

7.2.1 รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

7.2.2 จัดทำแผนยุทธศาสตร์การติดตาม ตรวจสอบประเมินผลและนิเทศการศึกษา

7.2.3 เสนอแผนกลยุทธ์ศาสตร์ต่อคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบประเมินผลและนิเทศการศึกษา

7.2.4 ประสานงานกับคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาเพื่อดำเนินการตามแผน

7.3 งานรายงานผลการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา

ขั้นตอนและแนวปฏิบัติ

7.3.1 รวบรวมประมวลวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือนิเทศ ติดตามและประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษา

7.3.2 จัดทำสรุปและรายงานผลการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาต่อคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบประเมินผลและนิเทศการศึกษา

กล่าวโดยสรุปการบริหารงานของศึกษานิเทศก์ ประกอบด้วย 6 กลุ่มงาน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดและการประเมินผลการศึกษา ด้านการส่งเสริมและพัฒนาสื่อวัตกรรมการศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลระบบบริหารและการจัดการศึกษา ด้านการส่งเสริมพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา และด้านเลขานุการคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบประเมินผลและนิเทศการศึกษาซึ่งการปฏิบัติงานเป็นทีมตามความเหมาะสม โดยดำเนินการร่วมกับเครือข่ายพัฒนาวิชาการ และต้องให้ความสำคัญเรื่องงานนิเทศ ติดตามผลเป็นอันดับแรก โดยศึกษาสภาพ จุดเน้น และข้อจำกัดของโรงเรียนเป็นองค์รวม ตั้งแต่สภาพความพร้อมการบริหารจัดการ การเรียนการสอน หลักสูตรสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

การจัดองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2

แผนภูมิที่ 4 การจัดองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2
ที่มา. คู่มือบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 : 2547

ยุทธศาสตร์การพัฒนากุณาการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย

เขต 2

ยุทธศาสตร์/มาตรการ

1. พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

- วางแผนอัตรากำลังให้สอดคล้องกับภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ
- ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
- พัฒนาระบบบริหารงานทุกระดับ
- ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา เกิดขวัญกำลังใจและความ

ภาคภูมิใจ

โครงการ

1. โครงการวางแผนอัตรากำลังสถานศึกษา
2. โครงการส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านวินัย
คุณธรรม จริยธรรม ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ
3. โครงการส่งเสริมความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานตามสายงานและมาตรฐาน
วิชาชีพ
4. โครงการพัฒนาระเบียบ หลักเกณฑ์ด้านการบริหารงานบุคคล
5. โครงการยกย่องเชิดชูเกียรติครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลงานดีเด่น

เป็นที่ประจักษ์

6. โครงการคัดเลือกนักเรียนและสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ร้อยละของสถานศึกษาที่มีจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาตามเกณฑ์

ของ ก.ค.ศ.

2. ร้อยละของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุน

พัฒนา

3. ร้อยละของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ
4. จำนวนระเบียบหลักเกณฑ์ที่ได้รับการพัฒนา
5. จำนวนนักเรียนและสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน

เป้าหมาย

1. สถานศึกษามีจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาตามเกณฑ์ของ ก.ศ.ไม่
น้อยกว่าร้อยละ 90
2. ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนได้รับการส่งเสริมสนับสนุน
3. ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการเลื่อนวิทยฐานะ ไม่น้อยกว่า
ร้อยละ 70 ของจำนวนที่ขออนุมัติ
4. มีระเบียบหลักเกณฑ์ครอบคลุมการบริหารงานบุคคล ตามหลักธรรมาภิบาล
5. มีครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติไม่น้อยกว่า
ร้อยละ 20
6. มีจำนวนนักเรียนและสถานศึกษาได้รับรางวัลพระราชทานอย่างน้อยปีละ 1
รางวัล
7. พัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - พัฒนาแหล่งเรียนรู้สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา

โครงการ

1. โครงการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. โครงการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้
3. โครงการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
4. โครงการพัฒนาการศึกษาแก่เด็กพิการ ด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถ
พิเศษ
5. โครงการสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
6. โครงการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
7. โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
8. โครงการพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ร้อยละของสถานศึกษาที่ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ร้อยละของครูที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ

3. ร้อยละของสถานศึกษาที่ได้รับการพัฒนา
4. ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาที่จัดการศึกษาแก่เด็กพิเศษ
5. จำนวนงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
6. ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
7. ร้อยละของสถานศึกษาที่มีแหล่งเรียนรู้
8. ร้อยละของสถานศึกษาที่สามารถพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

เป้าหมาย

1. สถานศึกษาทุกแห่งปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ครูทุกคนจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. สถานศึกษาทุกแห่งที่จัดการศึกษาปฐมวัยได้รับการพัฒนา
4. สถานศึกษาทุกแห่งสามารถจัดการศึกษาแก่เด็กพิเศษได้ ตามศักยภาพ
5. สถานศึกษาทุกแห่งมีงานวิจัย อย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง
6. สถานศึกษาทุกแห่งจัดระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน
7. สถานศึกษาทุกแห่งมีแหล่งเรียนรู้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระ
8. สถานศึกษาทุกแห่งสามารถพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้ทุกกลุ่ม

สาระ

3. พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา
 - พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการ

การศึกษา

- พัฒนาระบบการวางแผนกำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
- สนับสนุนสร้างเสริมให้หน่วยงานองค์กรภาครัฐ เอกชน ประชาชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการบริหารจัดการศึกษา

โครงการ

1. โครงการพัฒนาระบบ e - office
2. โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศบนเครือข่าย Internet (website)
3. โครงการวารสาร Internet
4. โครงการพัฒนาระบบการวางแผน การกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

การศึกษา

5. โครงการสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

6. โครงการประกวดนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ร้อยละของสถานศึกษาที่สามารถใช้ระบบ e - office

2. ร้อยละของสถานศึกษาที่มี (website)

3. จำนวนวารสารอิเล็กทรอนิกส์

4. ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระบบการวางแผน การกำกับติดตามและ

ประเมินผลการจัดการศึกษา

5. ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการร่วมมือ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

6. จำนวนนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ได้รับรางวัล

เป้าหมาย

1. สถานศึกษาทุกแห่งสามารถใช้ระบบ e – office อย่างมีประสิทธิภาพ

2. สถานศึกษาทุกแห่งมี (website)

3. สพท.นค. 2 จัดทำวารสารอิเล็กทรอนิกส์ เดือนละ 1 ฉบับ

4. สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบการวางแผน การกำกับ ติดตามและประเมินผล

อย่างมีประสิทธิภาพ

5. สถานศึกษาทุกแห่งมีประชาชน หน่วยงานทุกภาค เข้ามามีส่วนร่วมในการ

จัดการศึกษา

6. มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการศึกษาอย่างน้อยปีละ 10

รายการ

4. พัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามเพื่อพัฒนาคุณภาพวิชาการ

- พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านคุณภาพวิชาการ

- พัฒนาระบบการวางแผนนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

- พัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการนิเทศ กำกับ ติดตามและ

ประเมินผล

- พัฒนาศักยภาพศึกษานิเทศก์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ

โครงการ

1. โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านคุณภาพวิชาการ

2. โครงการพัฒนาระบบการวางแผนนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

3. โครงการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

4. โครงการพัฒนาศักยภาพศึกษานิเทศก์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ
ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ร้อยละของสถานศึกษาที่มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ
2. มีแผนนิเทศกำกับติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา
3. จำนวนสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ได้รับการผลิตและพัฒนา
4. ร้อยละของศึกษานิเทศก์ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ

เป้าหมาย

1. สพท.นค.2 และสถานศึกษาทุกแห่งมีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ
2. สพท.นค.2 มีระบบการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลทุกปี
3. สพท.นค.2 มีสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างน้อย ปีละ 5 รายการ
4. ศึกษานิเทศก์ทุกคนได้รับการพัฒนาศักยภาพปีละ 1 ครั้งเป็นอย่างน้อย

ชื่อโครงการ	โครงการนิเทศเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน
แผนงาน	แผนงานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สนองผลผลิต	การส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้
สนองกลยุทธ์ของ สพฐ.	1. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา 2. พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน 3. พัฒนาระบบการนิเทศ ติดตามและรายงานผล
ผลลัพธ์	สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบการบริหารจัดการศึกษาและ พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
กิจกรรม	นิเทศการเรียนการสอนแต่ละเครือข่ายทุกโรงเรียน
ตัวชี้วัด	1. ด้านปริมาณจำนวนสถานศึกษาที่ได้รับการนิเทศการเรียนการสอน โดยตรงและโดยอ้อม 2. ด้านคุณภาพ จำนวนสถานศึกษาที่พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพ
วิธีการวัด	ประเมินและสำรวจรายการ
กลุ่มที่รับผิดชอบ	กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
โครงการนิเทศ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2
ที่มา.	แผนปฏิบัติการนิเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 : 2547

ตารางที่ 1 ปฏิทินนิเทศพื้นที่พัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน สพท.นค. 2

วัน/เดือน/ปี	เครือข่าย	โรงเรียนที่รับนิเทศ	คณะผู้นิเทศ
7 มิ.ย.2548	เฝ้าไร่ 1	บ้านหนองวัวซุม/อนุบาลหนองควาย	ประมวล
8 มิ.ย.2548	เฝ้าไร่ 1	เวทีราษฎร์บำรุง/บ้านจับไม้	สมคิด
9 มิ.ย.2548	โซ่พิสัย 1	บ้านห้วยทราย/บ้านเหล่าทองหลาง	ประสงค์
14 มิ.ย.2548	โซ่พิสัย 2	บ้านนาขาม/บ้านศรีชมภู	วิทยา
15 มิ.ย.2548	โซ่พิสัย 3	บ้านคำแก้ว/สังวาลย์วิทย์	ตุ้
16 มิ.ย.2548	โซ่พิสัย 4	บ้านท่าคำรวม/บ้านโนนแก้วโพหนอง	นิยากร อนุชิต สุบรรณ
21 มิ.ย.2548	รัตนวาปี 1	บ้านโนนสวรรค์/บ้านโปร่งสำราญ	ประมวล
22 มิ.ย.2548	รัตนวาปี 2	รุจีจินตกานนท์/บ้านหนองเค็ม	สมคิด
23 มิ.ย.2548	ปากคาด 1	อนุบาลปากคาด/บ้านห้วยก้านเหลือง	ศักดิ์ศิริ
28 มิ.ย.2548	ปากคาด 2	ชุมชนสมสนุก/บ้านศรีสว่าง	ลำพอง
29 มิ.ย.2548	โพนพิสัย 1	บ้านใหม่/บ้านโนนถายี	เจตสิทธิ์ นิยม พรทิพา
5 ก.ค.2548	โพนพิสัย 2	บ้านนาเพียงใหญ่/บ้านปักหมู	ประมวล
6 ก.ค.2548	โพนพิสัย 3	บ้านคำจำปา/บ้านโพธิ์	สมคิด
7 ก.ค.2548	โพนพิสัย 4	บ้านนาเมย/บ้านหนองอ้อ	สมนึก
12 ก.ค.2548	โพนพิสัย 5	บ้านนาหนัง/บ้านแป้น	นเรนทร์
13 ก.ค.2548	โพนพิสัย 6	บ้านเหล่าโพธิ์ศรี/บ้านดงคำพิ์	สุธีพร
14 ก.ค.2548	โพนพิสัย 7	บ้านหนองแอก/บ้านโนนหนามแท่ง	รำเพย

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 : 2547

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 (2548 : 25) ได้กำหนดการนิเทศ และสรุปผลการนิเทศพื้นที่พัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

เวลา 08.00 น. – 12.00 น.

- ประชุมคณะครู โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจงแนวปฏิบัติในการนิเทศ
- ปฏิบัติการนิเทศ แบ่ง เป็น 2 ด้าน คือ ด้านการบริหาร และ ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยวิธีการตรวจเอกสาร ชักถาม แนะนำและเยี่ยมชั้นเรียน ทดสอบนักเรียนชั้น ป.3, ป.6, ม.3

เวลา 13.00 น. – 15.00 น.

- ประชุมผู้บริหาร และครูวิชาการของโรงเรียนทุกโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาการศึกษา เพื่อสรุปผลการนิเทศ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติในแต่ละด้าน แต่ละกลุ่มสาระ แต่ละกลุ่มงาน
- อภิปรายซักถามปัญหา

สรุปผลการนิเทศพื้นที่พัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน สพท.นค. 2

1. ด้านการบริหาร

1.1 การบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ โดยโรงเรียนมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของ สพท.นค.2 และโรงเรียนได้มีการปฏิบัติตามแผน แต่ยังคงการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบตลอดจนการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานยังไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

1.2 การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ โรงเรียนร้อยละ 50 ยังไม่ได้ทำการจัดทำสารสนเทศ ข้อมูลยังกระจัดกระจาย ไม่สะดวกในการเลือกใช้และการสืบค้น แต่โรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำข้อมูลสารสนเทศนักเรียนเป็นรายบุคคล มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ครอบคลุม

1.3 การจัดให้มีสื่อและแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนจัดแหล่งเรียนรู้ได้เหมาะสม มีแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน แต่ยังคงงบประมาณในการผลิตและพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี

1.4 การนิเทศภายใน ผู้บริหารมีการวางแผนการนิเทศภายใน และมีการปฏิบัติตามแผน โดยได้ให้ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการนิเทศชั้นเรียนร่วมกัน

1.5 การมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนการสอน แต่ยังคงขาดการร่วมวางแผนการพัฒนาด้านวิชาการของโรงเรียน แต่จะให้การสนับสนุนด้านอื่น ๆ

1.6 การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน อาคารสถานที่สะอาด ปลอดภัย บรรยากาศเหมาะแก่การเรียนรู้

2. ด้านการจัดการเรียนรู้

2.1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ครูยังขาดการวิเคราะห์มาตรฐานหลักสูตร ยังประสบปัญหาด้านการจัดทำสาระเพิ่มเติม ตลอดจนการจัดทำกำหนดการจัดการเรียนรู้ และการจัดทำแผนการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับหลักสูตร

2.2 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูส่วนใหญ่ยังใช้การจัดการเรียนการสอนแบบเดิม ยังขาดการวิเคราะห์ผู้เรียน ไม่ได้จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด และแก้ปัญหาปรับปรุงตนเอง การวัดและประเมินผลยังใช้แบบเดิม ยังไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ ครูยังขาดการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน

2.3 นักเรียนยังต้องปรับปรุงด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน เด็กมีปัญหาด้านภาษาไทย เนื่องจากการจัดกิจกรรมได้เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการเรียน วิชาทักษะจึงมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ

กล่าวโดยสรุป

หน้าที่ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามพระราชบัญญัติบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 นั้นนับเป็นงานดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน ฉะนั้น ศึกษานิเทศก์ที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีคุณภาพจะต้องอาศัยความสามารถที่ครบถ้วนสมบูรณ์ มีความรอบรู้ในกรอบงานอย่างลึกซึ้ง จึงสามารถแนะนำช่วยเหลือโรงเรียนได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นที่คาดหวังของผู้รับการนิเทศที่มีต่อศึกษานิเทศก์

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ มีดังนี้

3.1 งานวิจัยในประเทศ

ยุทธศักดิ์ ฮมแสน (2526 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง” บทบาทที่คาดหวังของ ของศึกษานิเทศก์อำเภอจากทัศนะของครูและผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาในเขต จังหวัดสกลนครและนครพนม” โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 384 คน และการวิจัยพบว่า

1. ทัศนะของครูและผู้บริหาร โรงเรียนต่อบทบาทที่คาดหวังของศึกษานิเทศก์อำเภอ เห็นว่า ที่ควรปฏิบัติในระดับมากคือ ด้านการวางแผนและการนิเทศ และด้านติดตามประเมินผลนักเรียน ควรปฏิบัติในระดับปานกลางคือ ด้านพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านบริหารการศึกษา และด้านสถิติการวิจัย
2. ทัศนะของครูและผู้บริหาร โรงเรียนต่อบทบาทที่คาดหวังของศึกษานิเทศก์อำเภอแตกต่างกัน
3. ทัศนะของครูต่อบทบาทที่คาดหวังของศึกษานิเทศก์อำเภอ เมื่อเปรียบเทียบตามวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์พบว่า ครูมีทัศนะแตกต่างกัน
4. ทัศนะผู้บริหาร โรงเรียนต่อบทบาทที่คาดหวังของศึกษานิเทศก์อำเภอ เมื่อเปรียบเทียบตามวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์พบว่า ผู้บริหารมีความเห็นแตกต่างกัน

วิชาญ หนูพรหม (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตการศึกษา 6 พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอปฏิบัติงานด้านวิชาการอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ รองลงมาคือ การประสานงาน วิชาการระหว่างโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน และจังหวัด

ชิต ปาธะรัตน์ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เขตพื้นที่การศึกษา 3 พบว่า ผลการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เรียงลำดับจากการปฏิบัติจริงจากค่าเฉลี่ยสูงสุด มาหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลและสถิติทางการศึกษา
2. การปฏิบัติงานวิชาการอื่นๆ
3. การวางแผนพัฒนาการศึกษาอำเภอ
4. การปฏิบัติงานเลขานุการคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ
5. การปฏิบัติงาน โครงการพิเศษ

6. การเสนอแนะการจัดตั้งและการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา
7. วิจัยและส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้ในโรงเรียน
8. การเป็นวิทยากร การประชุมสัมมนาการทางวิชาการ
9. การวางแผนและดำเนินการนิเทศ
10. การเสนอแนะเพื่อการจัดตั้ง รวม หรือล้มเลิกโรงเรียน
11. การประสานงานระหว่างโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน
12. การส่งเสริมการค้นคว้า ทดลองเกี่ยวกับการเรียนการสอนและใช้

นวัตกรรมทางการศึกษา

อุดม ศรีสุนนท์ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสมรรถภาพของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เขต 11 พบว่า

1. สมรรถภาพที่สำคัญของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสรุปได้ 3 ด้าน คือสมรรถภาพด้านวิชาการ สมรรถภาพด้านการนิเทศ และสมรรถภาพด้านลักษณะและเจตคติ
2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพ ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร โรงเรียน และครูประถมศึกษา จัดอันดับสมรรถภาพของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ไว้ใกล้เคียงกัน โดยเน้นความสำคัญด้านความรู้มากที่สุด หนึ่ง ความสัมพันธ์ของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มก็อยู่ในระดับสูง

พิทยา จันฉุยไชย (2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ตามสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จังหวัดอุดรธานี พบว่า การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาตามทัศนะของหัวหน้าการประถมศึกษา/กิ่งอำเภอ โดยภาพรวมการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1. งานพัฒนาการศึกษา
2. งานการเรียนการสอน
3. งานส่งเสริมคุณลักษณะของนักเรียน
4. งานนิเทศและตรวจเยี่ยม
5. งานสนับสนุนวิชาการ
6. งานข้อมูลทางการศึกษา
7. งานศูนย์วัสดุอุปกรณ์

นันทิณี ศรีธัญญา (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ส่วนกลาง ในโรงเรียนผู้ใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า ด้านความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ส่วนผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเป็นรายข้อ พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาด้านบริหาร ด้านวิชาการและปฏิบัติการของโรงเรียนผู้ใหญ่ของศึกษานิเทศก์ส่วนกลาง สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน มีดังนี้ ด้านบริหาร ว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านวิชาการและปฏิบัติการของโรงเรียนผู้ใหญ่ พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ส่วนกลางไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

สถาพร จำรัสพงษ์ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และกิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 6 พบว่า สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และกิ่งอำเภอ มีความแตกต่างกันมาก กล่าวคือ ปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำ แต่มีความคาดหวังอยู่ในระดับสูงทุกงาน ได้แก่ งานพัฒนาวิชาการ งานพัฒนาการนิเทศการศึกษา งานวิจัย ประเมินผลและการศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และกิ่งอำเภอ อยู่ในระดับมากที่สุดและมาก ได้แก่ การขาดบุคลากรทำงานธุรการ ขอบข่ายงานในหน้าที่มีมากและกว้างเกินไป และขาดความรู้เกี่ยวกับการวิจัยการสอน

ชัยยุทธ แสงแก่นเพชร (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเขตการศึกษา 10 พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิไล ปัสนะจะโน (2540 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศด้านวิชาการจากศึกษานิเทศก์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี พบว่า ความต้องการการนิเทศด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ใน

ระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกด้านไม่แตกต่างกัน

จำลอง ภู่อ่าง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินการนิเทศทางการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพ ตำแหน่งและขนาดโรงเรียน ต่อการแก้ปัญหาการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นิตยา ทองไทย (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาสุพรรณบุรี พบว่าการเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ชลธิชา รอดผล (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ตามเกณฑ์มาตรฐานกระทรวงศึกษาธิการ พบว่าการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

นวลจันทร์ หงส์อินทร์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพปฏิบัติจริงและปัญหาการบริหารงานวิชาการ ตามทัศนะของผู้บริหาร และครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นว่า โรงเรียนมีสภาพปฏิบัติจริงและปัญหาการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ประกาย บัตรีริมงคล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขตพุทธมณฑลอิสาน สังกัดกรมสามัญ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างขนาดของโรงเรียนและสถานภาพต่อการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมและรายด้าน

สุทนต์ รักบางบูรณ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาบุคคล ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการพิเศษต่าง ๆ ด้านการพัฒนาโรงเรียนกับชุมชน และด้านการพัฒนาวิชาชีพ แต่ละด้านมีระดับความต้องการสูงสุดตามลำดับดังกล่าว คือ การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ การทำผลงานทางวิชาการ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การจัดสวัสดิการด้านเศรษฐกิจ การจัดทำหลักสูตรร่วมกับชุมชน และเทคนิคและวิธีการพัฒนาตนเอง

3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

คลัททอน (Carlton. 1971 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาบทบาทของศึกษานิเทศก์ที่เป็นจริงตามทัศนะของครูประถมศึกษา จำนวน 1,044 คน ครูใหญ่จำนวน 52 คน ผลการศึกษาปรากฏว่า บทบาทของศึกษานิเทศก์ที่เป็นจริงนั้น ได้แก่ การช่วยเหลือพัฒนาโครงการสอนช่วยงานประจำเกี่ยวกับการบริหาร ช่วยกำหนดนโยบายของโรงเรียน ร่วมมือในการประชุมอบรมของครู และช่วยคัดเลือกแบบเรียน ส่วนบทบาทในอนาคตนั้นเกี่ยวข้องกับกิจการวางแผนเตรียมการเยี่ยมโรงเรียนเพื่อสังเกตการณ์สอน ช่วยเหลือครูจัดเนื้อหาวิชา คัดเลือกอุปกรณ์การสอนและทำโครงการสอน

คัส (Cuss. 1973 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของครูที่มีผลต่อการนิเทศ พบว่า ครูเห็นว่าการนิเทศยังไม่เป็นศูนย์กลางในการปรับปรุงการเรียนการสอน และยังไม่ได้เตรียมช่วยในการสอน ครูต้องการการนิเทศช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน

โมโล (Molo. 1973 : บทคัดย่อ) ศึกษาบทบาทของศึกษานิเทศก์โรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูและศึกษานิเทศก์ ผลการวิจัยพบว่าครูและศึกษานิเทศก์มีความเห็นพร้อมกันในบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01

จีแรน (Jeran. 1975 : บทคัดย่อ) ศึกษาถึงความคาดหวังในบทบาทศึกษานิเทศก์ในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อแสวงหาวิธีการศึกษาที่สามารถช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาแบบยึดหยุ่น ประชากรที่ศึกษา 3 กลุ่ม ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษา ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์และสำนักงานกลางรัฐโคโรลาโด ผลการวิจัยพบว่า

1. หน้าที่สำคัญที่สุดของศึกษานิเทศก์ที่ประชากรทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันคือ การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนครู
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มประชากรแล้ว ครูใหญ่และศึกษานิเทศก์มีความคิดเห็นสอดคล้องกันมากกว่าครูใหญ่หรือครูผู้สอนหรือครูผู้สอนศึกษานิเทศก์
3. ครูใหญ่และศึกษานิเทศก์ให้ความสำคัญบทบาทของศึกษานิเทศก์ในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียนมากกว่าครูผู้สอน
4. ครูใหญ่มีความคิดเห็นว่า ศึกษานิเทศก์ควรจะต้องจัดให้มีการประชุมหรือสัมมนาครูประจำ หรือบ่อยครั้ง เพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน
5. ครูผู้สอนเห็นว่าหน้าที่ประการหนึ่งของศึกษานิเทศก์คือ การช่วยสร้างสรรค์บรรยากาศใน โรงเรียนให้ครูรู้จักแสดงความคิดเห็นและใฝ่หาความรู้
6. ครูใหญ่และศึกษานิเทศก์ให้ความสำคัญในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ต่อไปนี้อย่างมากว่าครูผู้สอน คือการช่วยเหลือครูและคณะครูในการจัดกลุ่มครูผู้สอนกลุ่มขนาดใหญ่และกลุ่มขนาดเล็กช่วยเหลือครูในการวางแผนปฏิบัติระยะยาว
7. ศึกษานิเทศก์ให้ความสำคัญในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ในด้านการช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในขณะที่ครูและครูใหญ่ให้ความสำคัญน้อยกว่า

สโพน (Spohn. 1987 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปรับปรุงการนิเทศเพื่อให้โรงเรียนดีขึ้น ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศการศึกษาจะต้องผูกพันกับการปรับปรุงทักษะของครูในเรื่องสำคัญหลายๆเรื่อง เช่น การวางแผน การดูแลเด็ก การประเมินผล และการควบคุมความประพฤติ เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละคน เพื่อมุ่งใจให้ผู้นิเทศมองเห็นข้อบกพร่อง ในเรื่องเกี่ยวกับการฝึกอบรมสิ่งต่างๆที่กล่าวมาแล้ว บทความนี้แนะนำให้สร้างแบบจำลองการฝึกอบรมที่ใช้การได้ และแนะนำให้เขียนโครงร่างคุณสมบัติของผู้นิเทศที่พึงปรารถนา

แรมแซร์ (Ramsey. 1990 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์เรื่องกระบวนการนิเทศแบบคลินิก จากสมาคมผู้บริหารและศึกษานิเทศก์พบว่า ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์จะต้องทำงานเกี่ยวพันกับบุคคลต่าง ๆ หลาย ๆ รูปแบบเพื่อพัฒนากระบวนการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศให้สมบูรณ์ที่สุด ซึ่งการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศแบบคลินิกต้องอยู่บนฐาน ดังนี้

1. การทำงานร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ
2. มีความรู้และทักษะในการนิเทศ
3. จุดมุ่งหมายการนิเทศจะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
4. ความก้าวหน้าของการนิเทศ สามารถประเมินได้ 2 ลักษณะ คือ

ทักษะในการทำงาน หรือการนิเทศ และทักษะในการให้คำแนะนำความรู้ ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และทักษะดังกล่าวนี้อาจจะแนะนำความรู้ ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และทักษะดังกล่าวนี้อาจจะนำมาเสนอด้วยสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ในรูปแบบของออดิโอเทป วีดีโอเทป เครื่องฝึกทำงาน ไมโครคอมพิวเตอร์ บทบาทสมมติ เป็นต้น โดยอาศัยข้อมูล หลักการ และทฤษฎีตลอดจนโปรแกรมการเรียนรู้ ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของผู้บริหารและศึกษานิเทศก์

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว พบว่าสถานภาพและขนาดโรงเรียนมีผลต่อระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จำลอง ภู่อ่าง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินการนิเทศทางการศึกษา ภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพ และขนาดโรงเรียน ต่อการแก้ปัญหาการดำเนินงาน พัฒนาบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ ประกาย บัตรศิริมงคล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขตพุทธมณฑลอีสาน สังกัดกรมสามัญ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างขนาดของโรงเรียนและสถานภาพต่อการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและรายด้าน ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพ และขนาดโรงเรียนต่อระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน